

WIM VANDEKEYBUS SPEELT 'PUUR' IN STEENGROEVE VAN BOULBON

MAAK HET PUUR

„Puur” van Wim Vandekeybus: een moeilijk te ontwaren vertelling over mannen, vrouwen en baby's. © rr

AVIGNON — In een voormalige steengroeve speelt „Puur”, de nieuwe productie van Wim Vandekeybus en Ultima Vez. De ruwe textuur van de rotspartijen is het ideale decor voor een vertelling over een onherbergzaam landschap na een ramp. Film, dans en muziek van David Eugene Edwards dragen flarden van een flashback aan. Denken we althans, want de voorstelling teert op het enigma en laat het publiek in nevelen van verwarring achter.

Van onze redacteur in Frankrijk
Geert Sels

SPR FESTIVAL AVIGNON
Du 16 au 17 juillet 2006

WIM Vandekeybus houdt van zulke plekken. Voor *Puur* is een deel van de film gedraaid tussen de terrils van Morlanwelz: grauwe hemel, desolate bergwei, spleten tussen de rotsen. Bebaarde mannen met kielen en middeleeuws aandoende mutsen struinen hier rond. In Boulbon wordt de film geprojecteerd op de rotswand, het achtertoneel van de voorstelling. De textuur is brokkelig, een ruwheid die Vandekeybus zeer moet bevallen, maar die de

zichtbaarheid bemoeilijkt.

Bij de aanvang lichten de witte kostuums van de dansers op in het donker. Enkelen zitten gehurkt tussen de zwarte rijen stokken die het podium afbakenen. Drie mannen slaan zichzelf voor het hoofd. Telkens opnieuw. Ze zijn afsplitsingen van „het mannelijke”. Heel de voorstelling door zal elk van hen de bestaande orde proberen te behouden. Zij willen nummer één blijven en verijdelen de komst van nieuwelingen. Vrouwen die bol staan van zwangerschap, duwen ze recht. Opgespannen aan touwen wordt een vrouw gevierendeeld. Op hun beurt tuigen vrouwen de mannen af, spiesen hen op palen en laten hen aan hun voeten kruipen.

Maar eerst is er een luide knal: de catastrofe. Iedereen op het podium valt neer. Tone Brulin, met lange

witte baard, veegt de lichamen met een drukspuit bij elkaar. Mooi op een hoopje, net bladeren in de herfst. Brulin speelt een vriendelijk soort god in deze voorstelling. Hij bepaalt begin en einde, hij kent de afloop. Met een geamuseerd monnikellachje kondigt hij aan dat één van de personages straks zal sterven. Hier is een noodlot aan het werk met zin voor relativering.

Van dan af is de voorstelling een flashback. In de film loopt een man in onderaardse gangen, opgenomen in de krochten van de Brusselse metro.

Kinderen lopen achterwaarts. De man wandelt de tijdlijn af, het verleden in. Hij treft er een verscholen gemeenschap aan. Baby's liggen opgestapeld in rekken, er is een gewemel van kinderen. Een vrouw brengt een kind ter wereld, het wordt meteen weggegrist. De indringer drukt een kind een sprinkhaan in de hand en trekt vervolgens de hand uit. Het tafereel roept herinneringen op aan de moord op de onschuldige kinderen. Of aan de eerste christenen die zich in Turkije ingroeven in de tufstenen rotsen.

Terwijl Vandekeybus in *Blush* Orpheus naar de onderwereld liet gaan, volgt hij in *Puur* de omgekeerde beweging. Van een ondergrondse cel gaat het naar een be-

vrijdende uitbraak. Een man die in een kast gekneld zit, als een baby in een baarmoeder, zegt dat het nog te vroeg is om geboren te worden. Net zo proberen de dansers die „het mannelijke” spelen, zichzelf vrij te pleiten. Ze waren niet aanwezig bij de kindermoord. De baby's zijn gewoon teruggeduwd, straks komen ze eraan.

P.F. Thomése schreef de tekst. Na zijn ontroerende boek *Schaduwkind*, waarin hij onthecht over een verloren kind schrijft, reflecteert hij nu verder over het thema. „Maak het puur”, zeggen de dansers over een baby, „zo, dat er nog geen mensen zijn aan geweest.”

De ongepolijste muziek van David Eugene Edwards (16 Horsepower) vuurt menige scène aan. Grondwerk, groepsdans en looppatronen wisselen elkaar af.

Sommige scènes werken een beeld uit, zoals de vrouwen die hun kroost water in de mond spuiten. Andere werken puur op energie en dynamiek. Er zijn er prachtige bij, zoals de estafettescène, waarin stokken als speren over het podium vliegen. Er zijn er ook nietszeggende bij, er zijn erbij die het podium niet vullen, er zijn clichés bij (daar is die rondzweepende micro weer).

Het zijn er vooral veel. De samenhang is ver te zoeken.

Het oeuvre van Vandekeybus is naar een moeilijk punt geëvolueerd, waarin hij verhaalsmatig wil werken, zonder evenwel een verhaal te vertellen. Met losse toetsen en suggesties wil hij een universele vertelling maken. Zonder kader is *Puur* amper te verstaan. Meteen na de voorstelling was de verwarring compleet en had men het raden naar de inhoud. Pas een dag later vallen sommige puzzelstukken in elkaar, nadat het stof is gevallen, de dragende scènes overblijven en de ballast is weggeruimd. Misschien moet Vandekeybus dat zelf ook maar eens doen: puin ruimen en aangeven langs welk pad zijn voorstelling verloopt. Het zal de helderheid zeer ten goede komen.

Wim Vandekeybus en Ultima Vez spelen „Puur”. Nog tot 22 juli in Avignon. Van 27 tot 29/9 in de Vlaamse Opera (Gent), 14 en 15/10 in CC Brugge, 20 tot 22/12 in de Singel (Antwerpen), 11 januari 2006 in De Doos (Hasselt), 13/1 in De Spil (Roeselare), 20 en 21/1 in CC Kortrijk, 17/2 in De Warande (Turnhout), 3 en 4/4 in Schouwburg Leuven, 20 en 21/4 in de KVS (Brussel). Info: 02-219.55.28 of www.ultimavez.com. Tijdens het Festival van Avignon kan u elke dag in dit katern lezen wat er te beleven valt.

West-Vlaanderen boven in Gulden Ontsporing

Inge Schelstraete

BRUSSEL — De Gulden Ontsporing was dit jaar strak geregisseerd. Grote namen uit de Vlaamse muziek zongen liedjes over de zee, vaak in onverwachte combinaties of keuzes. Artistiek heel verdedigbaar, maar wie „Vlaanderen boven” wou meebrullen, bleef wat op zijn honger.

Het was een beetje „West-Vlaanderen boven”, maandag op de Brusselse Grote Markt. Niet alleen was het thema van de programma's de zee, maar het concert „Thalassa Thalassa” dat na de doortocht van honderd accordeonisten begon, droeg ook helemaal het stempel van het Folkfestival van Dranouter. We kregen de herenigde Rum te zien, Laïs, en de Britten Coope,

Boyce en Simpson, oudgedienden van dat festival en de Ieperse Vredesconcerten — in die mate dat ze zelf graptten „we voelen ons bijna Vlamingen, als Vlaams bier drinken meetelt, zijn we het al”.

Dat leverde een mooi concert op, met kunstzinnige bewerkingen van traditionele liedjes van hier en verder. Coope, Boyce en Simpson lieten hun stemmen a capella over de Markt galmen terwijl de accordeonisten nog van het podium stapten, met bijval van het publiek. Wiet Vandeleest van Rum speelde sprankelende walsjes op zijn tenorgitaar zoals tijdens de hoogdagen van de groep. De stem van Nathalie Delcroix kleurde mooi bij die van Dirk Van Esbrouck en Paul Rans in „Wat lijdt den zeeman al verdriet”.

Laïs zong een ingetogen „Daar was laatst een meisje loos”, met mooie dissonante blazers op het

einde — de hele begeleidingsgroep verdient lof, maar vooral Christel Borglevens op sax en klarinet, en Yves Fernández op trompet en bugel voegden opmerkelijke toetsen toe. Het grappigst waren de kleine riffjes uit bekende nummers die ze in de afsluitende shanty smokkelden: muziekkliefhebbers konden „Master Blaster” van Stevie Wonder herkennen als het thema van Laurel en Hardy.

Het „populaire” gedeelte werd voorafgegaan door een — alweer! — West-Vlaams filmpje van Chris Dusauchoit. Alle clichés passeerden de revue: zand, pedalo's, vliegers, witte petten & sokken en uiteraard vrouwen met hele dikke epauletten. Dat niveau, ja, maar toch goed gelachen. Daarna beloofden de presentatoren, Jan De Smet en Lucas Van den Eynde, voor de eerste keer dat we veel klassiekers

zouden krijgen, met de tekst op het grote scherm, zodat we konden meezingen.

Dat laatste werd niet helemaal waargemaakt: als Dana Winner of Raymond een schlager aanhieven, werden we wel karaokegewijs van tekst voorzien, als de presentatoren „Liedje van de zee” zongen, niet. Een beetje flauw gezien het gevarieerde publiek: als het thema-woord „meezingen” is, dan moet je zowel de oudere als de nieuwere generaties een leidraad geven in de nummers die ze niet kennen.

Het niveau lag nochtans weer hoog. Dana Winner kreeg het plein meteen mee voor „De oude man en de zee”. Raymond zette een meegejoeld „Blankenberge” neer, gevolgd door een breekbaar „Lied van de zee”. Steeds stiller ging hij zingen, tot ook het geroezemoes uitdoofde: klasse. Net als Frederik

Sioen, die, verrassend, niet zijn eigen „Cruisin” zong, maar P.J. Harveys „Down by the water”, of Will Tura die een massaal meegezongen „Heimwee naar huis” en „Noorderwind” bracht. Fijn, dat de enthousiaste fanclubs van beide heren gewoon door elkaar op de Markt stonden.

Lucas Van den Eynde verzekerde ons nog maar eens dat we mochten meezingen, voor de finale met „Noordzeestrand”, „Het kleine café aan de haven”, „Lichtjes van de Schelde” en Bobbejaan Schoepen. In het publiek hing toen nog de verwachting dat Tura of Van het Groenewoud zouden terugkeren voor een „Vlaanderen boven” of „Vlaanderen mijn land”, maar de regie bleef strikt bij het thema. Het uit-smijtertje, een niet aangekondigd Laïs in een folky versie van Brels „Marieke”, mocht er nochtans zijn.